

**ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ
ОБ'ЄКТА ЗЛОЧИНУ,
СКЛАДИ ЯКОГО ПЕРЕДБАЧЕНІ СТАТТЕЮ 372
КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ**

Кравченко С. І.
*заступник Голови
Вищого спеціалізованого суду України
з розгляду цивільних і кримінальних справ*

Притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності є порушенням конституційного принципу, а саме презумпції невинуватості, тому ступінь суспільної небезпеки злочину, передбаченого ст. 372 КК, є очевидним.

Статтею 372 КК встановлено кримінальну відповідальність за притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності, тобто законодавцем передбачено захист особи від необґрунтованого процесуального примусу, що є також передумовою недопущення засудження невинуватих осіб, оскільки орган досудового слідства та прокурор зобов'язані притягувати до кримінальної відповідальності лише осіб, стосовно яких є достатні докази їхньої вини у вчиненні певного злочину.

Питання про визначення родового об'єкта злочинів, які вчиняються проти правосуддя, вже були предметом наукових досліджень, однак, враховуючи зміни в законодавстві, зокрема прийняття Верховною Радою України у 2012 році КПК, за якими суттєво змінився порядок кримінального провадження в Україні, значна частина положень розділу XVIII Особливої частини КК потребує переосмислення та вироблення нових підходів до розв'язання проблемних питань, що свідчить про актуальність аналізу складу злочину,

передбаченого ст. 372 КК, у тому числі визначення безпосереднього об'єкта цього злочину.

Підставою кримінальної відповідальності згідно з ч. 1 ст. 2 КК є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад злочину, передбаченого цим Кодексом. У теорії кримінального права по-різному визначають поняття «склад злочину», немає єдності у науковців і щодо його змісту та структури. Дослідження та розв'язання загальних проблем складу злочину не є безпосереднім предметом дослідження у цій роботі, а тому лише зазначимо, що такі питання в теорії вирішуються неоднозначно. При цьому ми погоджуємося із С. Д. Шапченком, який обґрунтовано зазначає, що за своєю сутністю склад злочину є словесною інформаційною (інформаційно-оціночною) моделлю злочину певного виду або окремого його різновиду [1, с. 240–243].

Слід звернути увагу на те, що у доктрині кримінального права України, крім поняття «об'єкт злочину», вживаються термінологічні звороти «об'єкт кримінально-правової охорони» і «об'єкт злочинного посягання». Аналізуючи наукову літературу з цього питання, можемо зробити висновок, що одні вчені ототожнюють такі поняття (Б. С. Нікіфоров, В. Я. Тацій, Є. К. Каіржанов, М. Й. Коржанський, С. Б. Гавриш), а інші — розрізняють їх за змістом (П. П. Андрушко, Ю. О. Демидов, П. С. Матишевський). Вважаємо, що найбільш повно розкриває зміст досліджуваних термінопонять П. П. Андрушко, який зауважує, що об'єкт кримінально-правової охорони — це ті цінності, які законодавцем беруться під охорону шляхом прийняття кримінально-правової норми, тобто цінності, що потенційно можуть стати об'єктом злочину (злочинного посягання). При цьому об'єктом конкретного злочину, на думку вченого, може бути та частина цінностей, які є об'єктом кримінально-правової охорони конкретної кримінально-правової норми, а об'єктом «злочинного посягання» є соціальні цінності, цілеспрямоване посягання на які здійснюється шляхом вчинення умисних діянь [2, с. 5–11; 3, с. 3–10].

Склад злочину містить чотири обов'язкові складові частини (системи): об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт і суб'єктивна сторона, кожна з яких характеризується певними елементами (ознаками), характеристики яких відображені безпосередньо у тексті кримінального закону. Елементами обов'язкових складових частин (підсистем) юридичного складу злочину є, зокрема: об'єкт складу злочину, об'єктивна сторона складу злочину, суб'єкт злочину, суб'єктивна сторона складу злочину [4, с. 100]. Водночас виокремлення зазначених складових частин як самостійних елементів складу злочину

чину має умовний характер, оскільки злочин становить нерозривну єдність об'єктивних і суб'єктивних ознак.

У кримінально-правовій літературі питання визначення об'єкта злочину та його змісту є дискусійними і виходять за межі нашого дослідження. Зазначимо, що в доктрині кримінального права цьому питанню вже було присвячено багато праць. Так, науковці досліджували об'єкт злочину починаючи ще з ХІХ — початку ХХ століття. У цей час виникли такі теорії об'єкта злочину: людина з усіма її правами і установами, які нею як істотою суспільною створюються (О. Кістяківський), суб'єктивне право (В. Д. Спасович, А. Фейєрбах), норма права (Н. С. Таганцев, М. Неклюдов, В. Хвостов), інтерес (Ф. Ліст, Б. С. Нікіфоров), певне благо (Г. Колоколов, С. Мокринський), інтерес та благо (Л. С. Білогриць-Котляревський). За радянських часів це питання вивчали такі вчені: А. А. Піонтковський, А. Н. Трайнін, Б. С. Нікіфоров та інші. За часів незалежності України — П. П. Андрушко, В. І. Борисов, С. Б. Гавриш, В. П. Ємельянов, М. Й. Коржанський, В. М. Кудрявцев, П. С. Матишевський, А. А. Музика, А. В. Наумов, В. В. Сташис, В. Я. Тацій, Є. В. Фесенко та інші.

Вчені пропонують визнавати об'єктом злочину «соціальні цінності» (П. С. Матишевський і Є. В. Фесенко [4, с. 123–124; 5, с. 97; 6, с. 75]), «правові блага» (С. Б. Гавриш [7, с. 19–65]), «суспільні відносини» (В. І. Борисов [8, с. 148–149], А. В. Сташис [9, с. 83], В. Я. Тацій [10, с. 27; 11, с. 66–69], М. І. Мельник, А. В. Савченко, Ю. В. Александров та В. А. Клименко [12, с. 69], М. Й. Коржанський [13, с. 14], В. О. Навроцький, М. І. Бажанов та інші [14; 15; 16]), «правовідносини» (С. Я. Лихова [17, с. 79], О. М. Готін [18, с. 9–10]) тощо. Зазначимо, що розуміння об'єктом злочину суспільних відносин було найбільш поширеним у теорії кримінального права радянських часів [19, с. 129–130; 20, с. 96; 21, с. 123].

Проаналізувавши різні концепції об'єкта злочину, П. П. Андрушко обґрунтовано зазначає, що жодна з них не може вважатись єдино правильною («істиною в останній інстанції»), кожна з них має право на існування, оскільки має як позитивні, об'єктивно безспірні моменти, так і спірні чи неприйнятні моменти, передусім з методологічного погляду [22, с. 46].

Разом із тим питання у тому, що слід визнавати об'єктом злочину, тобто чому саме суспільно небезпечне діяння заподіює або може заподіяти шкоду? Тобто що повинен захищати КК. Так, дослідивши різні підходи визначення об'єкта злочину, вважаємо найбільш прийнятним для нашого дослідження підхід П. П. Андрушка, який стверджує, що об'єктом злочину є соціальні цінності (чи то суспільні відносини, правовідносини, правові блага тощо з

позиції інших концепцій (об'єкта злочину)), яким фактично заподіяна шкода чи які поставлені під загрозу заподіяння шкоди, різновидами яких, а не їх структурними елементами, тобто безпосередніми чи видовими об'єктами конкретних злочинів, є: 1) потерпілий; 2) права, свободи та інтереси потерпілого; 3) соціальні зв'язки між членами суспільства з приводу реалізації ними належних їм прав, свобод та інтересів, у тому числі у формі правовідносин [23, с. 76].

Таким чином, у нашому дослідженні саме цей підхід є основою для визначення родового об'єкта злочинів, які передбачені в розділі XVIII Особливої частини КК – «Злочини проти правосуддя», та безпосереднього об'єкта складу злочину, передбаченого ст. 372 КК. Тобто концепція визначення об'єкта злочину як соціальної цінності повністю відображає те, чому саме суспільно небезпечними діями заподіюється (може бути заподіяно) шкода та сприймається суб'єктом кримінально-правової кваліфікації.

Слід зауважити, що в доктрині кримінального права існує класифікація об'єктів злочину «по вертикалі» і «по горизонталі». При класифікації «по вертикалі» вчені виокремлюють загальний, родовий і безпосередній об'єкти злочину, які співвідносяться між собою як філософські категорії «загальне», «особливе» і «одиничне» («окреме»). Зазначимо, що загальний об'єкт злочину виокремлювався у радянський період і ним визнавалася вся сукупність суспільних відносин, що охороняються кримінальним законом. Водночас слід погодитися з позицією, що вся сукупність суспільних відносин не може бути об'єктом як елементом складу злочину, оскільки це об'єкт кримінально-правової охорони, який не слід ототожнювати з поняттям об'єкта злочину. Тобто підстав для включення загального об'єкта у «вертикальну» класифікацію об'єктів злочину немає. Ця класифікація містить лише два види об'єктів – родовий та безпосередній [4, с. 130]. У деяких працях зазначається про можливість виокремлення родового об'єкта злочину: автори вважають, що такий об'єкт співвідноситься з родовим як частина і ціле (як вид з родом) і розуміють під ним об'єкт виду (підгрупи) дуже подібних за характером злочинів.

Щодо родового об'єкта злочину, то під ним розуміються соціальні цінності, на які посягає певна група злочинів, а під безпосереднім об'єктом – соціальні цінності, на які посягає конкретна злочинна дія або бездіяльність [4, с. 130–133]. Тобто це об'єкт групи однорідних злочинів, зокрема конкретна сфера соціальних цінностей. Саме родовий об'єкт злочину покладено в основу систематизації норм Особливої частини КК, що і визначає його значущість, у тому числі вказує на характер суспільної небезпеки групи злочи-

нів, на підставі чого використовується як критерій об'єднання складів злочинів у групи і подальшого розміщення таких груп у Особливій частині КК. Родовий об'єкт злочину має значення і для кримінально-правової кваліфікації злочинів, оскільки він дає змогу визначити, якій саме групі чи сфері однорідних цінностей завдано (заподіяно) або може бути завдано шкоди в результаті вчинення злочинного діяння. Тобто визначити, на що, на яку саме сферу соціальних цінностей спрямовано посягання.

Безпосередній об'єкт злочину — це об'єкт конкретного злочину, який є частиною родового об'єкта, а у певних випадках вони можуть збігатися за обсягом. При цьому безпосередній об'єкт злочину — обов'язкова ознака кожного складу злочину. Це конкретна соціальна цінність, на яку безпосередньо спрямоване посягання. Вважаємо, що у злочинах проти правосуддя безпосередніми об'єктами можуть бути життя, особиста свобода, честь і гідність особи тощо. Правильне їх встановлення може бути вирішальним фактором при відмежуванні одного злочину від іншого (наприклад, при відмежуванні злочину у сфері службової діяльності (статті 364 та 365 КК) від злочину проти правосуддя (статті 371 та 372 КК)). Безпосередній об'єкт злочину є обов'язковою ознакою будь-якого юридичного складу злочину, має важливе практичне значення для кваліфікації діяння, а саме для з'ясування характеру та ступеня суспільної небезпечності вчиненого злочину, а також при відмежуванні суміжних посягань.

Дослідження загальної характеристики родового об'єкта злочинів проти правосуддя допоможе при встановленні безпосереднього об'єкта злочину, передбаченого ст. 372 КК.

У доктрині кримінального права України питанню злочинів проти правосуддя присвячені праці таких вчених: П. П. Андрушка [24, с. 13–23; 25, с. 5–15; 26, с. 86–120; 27, с. 176–242; 28, с. 49–113], М. І. Бажанова [29], В. І. Борисова [30], В. В. Кузнецова та М. В. Сийплові [31], О. І. Заліска [32], Н. Д. Квасневської [33], О. М. Лемешка та О. М. Овчаренко [34, с. 33–38], Р. І. Мельника [35, с. 230–235], В. О. Навроцького [36], В. І. Тютюгіна [37, с. 99–110; 30], Є. В. Фесенка [38], М. І. Хавронюка [39, с. 6–13], М. В. Шепітька [40, с. 248–259].

Існують різні підходи до визначення родового об'єкта злочинів, які розміщені в розділі XVIII Особливої частини КК — «Злочини проти правосуддя». Водночас слід зазначити, що автори цих визначень керуються різними підходами до розуміння об'єкта злочину взагалі. В. І. Борисов та В. І. Тютюгін зазначають, що у розділі XVIII Особливої частини КК передбачено відповідальність за злочини, родовим об'єктом яких є суспільні відносини, що

забезпечують нормальну, регламентовану законодавством діяльність суду і органів, які йому сприяють, щодо реалізації завдань і цілей у сфері здійснення правосуддя [30, с. 7]. На думку О. І. Заліска, об'єкт злочинів проти правосуддя — це врегульовані нормами кримінального права та охоронювані кримінальним законом суспільні відносини у сфері розслідування злочинів, розгляду і вирішення цивільних, адміністративних та кримінальних справ і виконання покарання, що виникають на підставі та у зв'язку з вчиненням суспільно небезпечних діянь у цій сфері і яким внаслідок злочинних посягань завдається шкода або створюється загроза її заподіяння [32, с. 103].

Для того щоб сформулювати власну позицію щодо визначення родового об'єкта злочинів проти правосуддя, а також безпосереднього об'єкта злочину, передбаченого ст. 372 КК, слід проаналізувати основоположне поняття «правосуддя». Оскільки в кримінально-правовій літературі це поняття використовується у вузькому та широкому значеннях, існують різні підходи до його визначення.

Так, одні вчені вважають, що правосуддя — це правозастосовна діяльність суду з розгляду і вирішення в установленому законом процесуальному порядку віднесених до його компетенції цивільних, господарських, кримінальних і адміністративних справ з метою охорони прав та свобод людини та громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб та інтересів держави [41, с. 13; 42, с. 50]. При цьому прихильники такого підходу керувалися положеннями норми, сформульованої в ч. 1 ст. 124 Конституції України (в редакції 1996 року), зокрема, що правосуддя в Україні здійснюється виключно судами. Інші звертають увагу на те, що до органів, які здійснюють правосуддя, належать не лише суди, а й органи, що сприяють здійсненню правосуддя, зокрема, органи досудового розслідування, прокуратури, адвокатури, органи, які виконують судові рішення. Так, на думку В. О. Навроцького, суд, як і будь-який державний орган, не є самодостатнім і не може діяти без взаємодії з органами, які готують кримінальні справи до судового розгляду (дізнання та досудового слідства, прокуратури) та які займаються виконанням судових рішень. Об'єктивність, справедливість і законність правосуддя не може бути забезпечена, якщо ці органи діятимуть неправильно, вчинятимуться посягання на їхню діяльність [43, с. 528]. В. І. Борисов та В. І. Тютюгін також вважають, що правосуддя — це не тільки специфічна діяльність суду з розгляду справ, а й діяльність органів та установ, які сприяють йому у цьому: органів дізнання, досудового слідства, прокуратури, установ, які виконують рішення суду, що набрали законної сили, а також діяльність окремих осіб, уповноважених законом на участь у судочинстві, —

захисників, представників особи з надання правової допомоги, судових експертів тощо. Таке розуміння правосуддя зумовлено тим, що без функціонування названих органів та установ і діяльності уповноважених на участь у судочинстві осіб здійснення правосуддя судом було б практично неможливе. Вчені констатують, що злочини проти правосуддя посягають не тільки безпосередньо на нормальну діяльність суду з відправлення правосуддя, а й перешкоджають виконанню функцій тими органами, установами та окремими особами, уповноваженими законом, які сприяють здійсненню судочинства [30, с. 7–8].

Ми погоджуємося із позицією В. О. Навроцького, В. І. Борисова та В. І. Тютюгіна, оскільки саме такий підхід найбільш повно розкриває зміст термінопоняття «правосуддя». Крім того, слід зазначити, що з прийняттям 02 червня 2016 року Верховною Радою України Закону України № 1401-VIII «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)», який набув чинності з 30 вересня 2016 року, термінопоняття «правосуддя» містить як діяльність суду з розгляду справ, так і діяльність органів та установ, що сприяють у цьому, зокрема, прокуратури й адвокатури.

Порядок відносин (взаємовідносин), на думку П. П. Андрушка, між суб'єктами — це вид соціальних зв'язків між суб'єктами, які, у свою чергу, є одним із видів соціальних цінностей, що охороняються кримінальним законом [23].

Родовим об'єктом злочинів проти правосуддя слід визнати передбачений законодавством порядок здійснення діяльності з відправлення правосуддя судом, а також діяльність інших державних органів та/або окремих осіб, які відповідно до закону сприяють здійсненню правосуддя.

Зазначена діяльність сама по собі є соціальною цінністю. Вважаємо, це визначення повністю відображає зміст об'єкта кримінально-правової охорони злочинів проти правосуддя.

Необхідно зазначити, що В. І. Борисов та В. І. Тютюгін вважають, що злочини проти правосуддя посягають не тільки безпосередньо на нормальну діяльність суду з відправлення правосуддя, а й перешкоджають виконанню функцій тими органами, установами та окремими особами, уповноваженими законом, які сприяють здійсненню судочинства, а тому у розділі XVIII Особливої частини КК на підставі безпосереднього об'єкта цих злочинів виокремлюють такі їх групи: а) злочини, які посягають на конституційні принципи діяльності органів дізнання, досудового слідства, прокуратури та суду (статті 371, 372, 374, 375, 376, 376¹ та 397 КК); б) злочини, які посягають на життя, здоров'я, особисту безпеку, власність суддів, народних засідателів,

присяжних та інших учасників судочинства (статті 377, 378, 379, 398, 399 та 400 КК); в) злочини, які посягають на відносини, що забезпечують одержання достовірних доказів та істинних висновків у справі (статті 373, 383, 384, 385 та 386 КК); г) злочини, які посягають на відносини, що забезпечують своєчасне розкриття та запобігання злочинним посяганням (статті 380, 381, 387, 395 та 396 КК); г) злочини, які посягають на відносини, що забезпечують належне виконання рішень, вироків, ухвал, постанов суду і призначеного ними покарання (статті 382, 388, 389, 390, 391, 392, 393 та 394 КК) [30, с. 7–10]. Однак такий підхід потребує уточнення, у тому числі з урахуванням внесених законодавцем змін та доповнень до розділу XVIII КК у частині криміналізації діянь.

Проаналізувавши положення розділу XVIII Особливої частини КК з урахуванням положень Закону України від 02 червня 2016 року № 1401-VIII, вважаємо, що у межах родового об'єкта злочинів проти правосуддя слід виокремити такі видові об'єкти злочинів: 1) встановлений порядок здійснення діяльності органів досудового слідства, прокуратури, адвокатури; 2) встановлений порядок здійснення правосуддя судом; 3) встановлений порядок виконання судових рішень.

Так, видовим об'єктом злочинів проти встановленого порядку здійснення діяльності органів досудового слідства, прокуратури пропонуємо визнавати передбачений законодавством порядок здійснення (виконання) повноважень особами, уповноваженими в межах компетенції розпочинати і здійснювати досудове розслідування, а також прокурором та адвокатом у кримінальному провадженні щодо виконання завдань кримінального провадження. Видовим об'єктом злочинів проти встановленого порядку здійснення правосуддя судом є передбачений законодавством порядок здійснення судом (суддею) функцій і повноважень зі здійснення правосуддя, а також авторитет судової гілки влади. Видовим об'єктом злочинів проти встановленого порядку виконання судових рішень пропонуємо визнавати передбачений законодавством порядок здійснення (виконання) повноважень особами, уповноваженими в межах компетенції щодо виконання судових рішень.

При цьому слід наголосити, що зміст і родового, і видових об'єктів цих злочинів свідчить, що посягання спрямовується безпосередньо проти порядку здійснення відповідної діяльності.

З огляду на викладене вважаємо за необхідне уточнити назву розділу XVIII Особливої частини КК та викласти її у такій редакції: «Розділ XVIII. Злочини проти порядку здійснення правосуддя».

Зауважимо, що в доктрині кримінального права багатьма вченими звертається увага на формулювання назв розділів Особливої частини КК за різними принципами: «злочини проти», «злочини у сфері», що не відповідає правилам законотворчої техніки. Вважаємо, що більш обґрунтованим є перший варіант, який безпосередньо вказує, на який об'єкт здійснюється посягання.

Також зазначимо, що О. І. Заліско вважає, що всі злочини проти правосуддя насамперед потрібно розрізняти за видовим об'єктом злочинного посягання. При цьому пропонує виокремлювати такі групи злочинів проти правосуддя за видовим об'єктом: посягання на суспільні відносини, що забезпечують розвиток процесуальної діяльності відповідно до завдань правосуддя (статті 371, 372, 373, 374, 375, 376, 376¹, 380, 381, 384, 385, 386, 387, 397 КК) та посягання на суспільні відносини, що забезпечують виконання процесуальних актів, які приймаються відповідно до завдань правосуддя (іншими словами посягання, що порушують суспільні відносини, які забезпечують обов'язковість процесуальних актів) (статті 382, 388, 389, 390, 393, 394, 395 КК) [32, с. 110]. Вважаємо, що виокремлення посягань на суспільні відносини, що забезпечують розвиток процесуальної діяльності відповідно до завдань правосуддя, є некоректним, оскільки це не передбачено кримінальним процесуальним законодавством. Крім того, сам автор зазначає, що не всі злочини проти правосуддя, які передбачені в чинному КК, можуть бути включені в таку класифікацію, оскільки їх об'єкти не відповідають визначеним критеріям поділу [32, с. 110].

Питання визначення безпосереднього об'єкта злочину «притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності» є актуальним. Вчені, які досліджували злочини проти правосуддя, надають такі визначення. На думку Ю. В. Александрова, об'єктом злочину, передбаченого ст. 372 КК, є нормальна, така, що відповідає вимогам закону, діяльність органів дізнання, досудового слідства і прокуратури. При цьому він зазначає, що особисті права та інтереси особи, її особиста недоторканність є додатковим об'єктом цього злочину [44, с. 736]. Доцільно зазначити, що В. І. Тютюгін [46, с. 843–845] та Є. В. Фесенко [47, с. 448–449], здійснюючи аналіз складів злочинів, передбачених ст. 372 КК, взагалі не визначають, що є їх безпосереднім об'єктом.

Визначення безпосереднього об'єкта злочину, передбаченого ст. 372 КК, дають також А. М. Бойко та М. І. Хавронюк [45], які зазначають, що об'єктом цього злочину є інтереси правосуддя в частині забезпечення доведеності вини і гарантій захищеності прав особи від незаконного обвинувачення

[45, с. 1072]. Такий підхід, на нашу думку, видається спірним, оскільки, враховуючи зміст поняття «інтерес», правосуддя не може мати користі, вигоди. Правосуддя — це процес здійснення специфічної діяльності компетентними органами.

Щодо тлумачення поняття «інтерес» слід зазначити, що Конституційний Суд України, розглядаючи питання про зміст поняття «охоронюваний законом інтерес», у Рішенні від 01 грудня 2004 року № 18-рп/2004 у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення окремих положень ч. 1 ст. 4 Цивільно-процесуального кодексу України (справа про охоронюваний законом інтерес) зазначив, що позиції із цього питання як законодавчого та правозастосовних органів, у тому числі і Верховного Суду України, так і наукових та навчальних закладів суттєво різняться. Конституційний Суд України, ухвалюючи власне рішення із зазначеного питання, керувався тим, що етимологічний зміст слова «інтерес» містить: а) увагу до кого-, чого-небудь, зацікавленість кимось, чимось; цікавість, захоплення; б) вагу, значення; в) те, що найбільш цікавить когонебудь, що становить зміст чийхось думок і турбот; г) прагнення, потреби; г) те, що йде на користь кому-, чому-небудь, відповідає чиймось прагненням, потребам, вигоді, користі, зиск. У загальносоціологічному значенні категорія «інтерес» розуміється як об'єктивно існуюча і суб'єктивно усвідомлена соціальна потреба, як мотив, стимул, збудник, спонукання до дії; у психології — як ставлення особистості до предмета, як до чогось для неї цінного, такого, що притягує. В юридичних актах термін «інтерес», враховуючи його етимологічне, загальносоціологічне і психологічне значення, вживається у широкому чи вузькому значенні як самостійний об'єкт правовідносин, реалізація якого задовольняється чи блокується нормативними засобами.

Конституційний Суд України вважає, що прикладом застосування поняття «інтерес» у широкому сенсі є Конституція України, у статтях 18, 32, 34, 35, 36, 39, 41, 44, 79, 89, 104, 121, 127, 140 якої наголошено на національних інтересах, інтересах національної безпеки, економічного добробуту, територіальної цілісності, громадського порядку, здоров'я і моральності населення, політичних, економічних, соціальних, культурних інтересах, інтересах суспільства, інтересах усіх співвітчизників, інтересах громадянина, інтересах держави, спільних інтересах територіальних громад сіл, селищ та міст тощо. Визначивши наявність таких інтересів, у Конституції України підкреслено необхідність їх забезпечення (ст. 18), задоволення (ст. 36) чи захисту (ст. 44, 127). Зміст інтересів у широкому розумінні Конституція України не розкриває. Проте у Законі України «Про основи національної

безпеки України» наведено і визначення терміна «національні інтереси» (ст. 1), так і вичерпний перелік їх пріоритетів (ст. 6).

П. П. Андрушко, аналізуючи зазначене Рішення, зазначає, що Конституційний Суд України, здійснивши інтерпретацію поняття «інтерес» у вузькому розумінні цього слова, оскільки у клопотанні народних депутатів України йшлося саме про такий різновид інтересу у словосполученні «охоронюваний законом інтерес», тобто інтерес, який, на відміну від інтересу в широкому розумінні, перебуває у логічно-смысловому зв'язку із суб'єктивними правами, але прямо ними не опосередковується, тобто виходить за межі останніх, а саме у такому значенні слово «інтерес» вживається, як вважає Конституційний Суд України, в Конституції України, у ст. 4 ЦПК, окремі положення якого підлягають офіційному тлумаченню, і в багатьох законах та інших нормативно-правових актах, дав таке визначення поняття «охоронюваний законом інтерес»: «це прагнення до користування конкретним матеріальним та/або нематеріальним благом, зумовлений загальним змістом об'єктивного і прямо не опосередкований у суб'єктивному праві простий легітимний дозвіл, що є самостійним об'єктом судового захисту та інших засобів правової охорони з метою задоволення індивідуальних і колективних потреб, які не суперечать Конституції і законам України, суспільним інтересам, справедливості, добросовісності, розумності та іншим загальноправовим засадам» (п. 1 резолютивної частини Рішення Конституційного Суду України від 01 грудня 2004 року № 18-рп/2004) у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення окремих положень ч. 1 ст. 4 Цивільно-процесуального кодексу України (справа про охоронюваний законом інтерес)) [22, с. 68–70].

При цьому Конституційний Суд України в абз. 3 п. 3.5 мотивувальної частини згаданого Рішення зазначив, що інтерес може бути як охоронюваним законом, правоохоронюваним, законним, так і незаконним, тобто таким, що не захищається ні законом, ні правом, не повинен задовольнятися чи забезпечуватися ними, оскільки такий інтерес спрямований на ущемлення прав і свобод інших фізичних і юридичних осіб, обмежує захищені Конституцією та законами України інтереси суспільства, держави чи «всіх співвітчизників» або не відповідає Конституції чи законам України, загальноновизнаним принципам права. Наголос на «охоронюваності законом» чи законності того чи іншого інтересу законодавець робить не завжди, зважаючи на те, що згадувані у законах інтереси не суперечать Конституції України або впливають із її змісту. Таке акцентування застосовується лише у разі, коли не виключена можливість шляхом зловживання інтересами, прагнен-

нями, використовуючи ті чи інші юридичні норми, забезпечити реалізацію незаконних інтересів.

Відповідно до положень ст. 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Також цією статтею встановлено, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави.

Ми поділяємо позицію П. П. Андрушка, який зазначає, що сама людина, її права, свободи та інтереси є об'єктами кримінально-правової охорони, видами цінностей, від яких інші цінності, крім національних (загальнонаціональних), є похідними, в тому числі і інтереси утворених людьми інститутів — об'єднань громадян, юридичних осіб (підприємств, установ, організацій різних форм власності, різних організаційно-правових форм та напрямів діяльності), органів державної влади (законодавчої, виконавчої, судової), самої держави. Разом з тим права, свободи та інтереси людини є складовими частинами національних (загальнонаціональних) інтересів, об'єктами національної безпеки України [22, с. 74].

Як зазначає П. П. Андрушко, ієрархія інтересів як об'єктів кримінально-правової охорони має таку послідовність: 1) інтереси людства в цілому; 2) національні (загальнонаціональні) інтереси; 3) інтереси особи (людини і громадянина); 4) інтереси держави; 5) громадські інтереси [22, с. 74].

При цьому П. П. Андрушко обґрунтовано доводить, що особисті блага, основні права і свободи людини і громадянина, закріплені в Конституції України, є об'єктом правової, в тому числі кримінально-правової охорони [23, с. 26], і зазначає, що ґрунтовні дослідження понять «права», «свободи» та «інтереси» людини і громадянина та понять «інтереси держави», «громадські інтереси» та «інтереси юридичних осіб» в теорії кримінального права відсутні, особливо щодо інтересів держави, громадських інтересів та інтересів юридичних осіб. При розгляді питань кримінальної відповідальності за окремі види злочинів, об'єктами яких є права, свободи та інтереси громадян, дослідники, як правило, посилаються і беруть за основу їх визначення у теорії конституційного права та загальній теорії держави і права. Питання про поняття, зміст, обсяг та співвідношення термінів «права» та «свободи» людини і громадянина, а також «охоронювані законом інтереси», які вживаються у Конституції України і які є об'єктом кримінально-правової охорони, в теорії конституційного права вельми спірні. Одними вченими поняття «права» та «свободи» ототожнюються, іншими — розрізняються. Відсутня єдність у визначенні змісту понять «права людини і громадянина», «свободи

людини і громадянина» та «інтереси людини і громадянина» і в теорії кримінального права [22, с. 58, 62].

Щодо співвідношення понять «права», «свободи», «охоронювані законом (чи правоохоронювані або законні) інтереси» людини і громадянина, П. П. Андрушко зазначає, що поняття «правоохоронюваний інтерес» є найбільш широким і містить також права та свободи людини і громадянина. При цьому права і свободи як різновиди інтересу є конкретизованими і чітко визначеними у Конституції України. Інтерес же, як обґрунтовано зазначає Конституційний Суд України, є прямо не опосередкованим у суб'єктивному праві простим легітимним дозволом з метою задоволення індивідуальних і колективних потреб, які не суперечать Конституції України, суспільним інтересам, справедливості, добросовісності, розумності та іншим загальноправовим засадам, і є прагненням до користування конкретним матеріальним та/або нематеріальним благом, зумовлений загальним змістом об'єктивного права.

Інтерес є одним із видів соціальних цінностей як об'єкта злочину, тобто є самостійним об'єктом кримінально-правової охорони, а в передбачених законом випадках — і безпосереднім об'єктом конкретних злочинів [22, с. 75–76].

Для формулювання власної позиції щодо визначення безпосереднього об'єкта злочину, передбаченого ст. 372 КК, вважаємо за необхідне дослідити механізм злочинного посягання. Так, безпосереднім об'єктом юридичних складів злочину, передбаченого ст. 372 КК, можуть бути визнані ті соціальні цінності, яким у результаті злочину було заподіяно шкоду, зокрема соціальні зв'язки. Вважаємо, що при вчиненні злочину, передбаченого ст. 372 КК, страждає позитивний соціальний зв'язок, який охоплює аспекти регулювання соціального життя у сфері здійснення правосуддя. Така шкода завдається шляхом вчинення дії спеціальним суб'єктом, що змінює або розриває (руйнує) цей зв'язок, а саме: слідчий або прокурор притягає до кримінальної відповідальності завідомо невинну особу.

У контексті досліджуваних нами складів злочину сам механізм злочинного посягання спрямований на позитивні соціальні зв'язки і відбувається шляхом зміни позитивних соціальних зв'язків на негативні. Тобто притягнення до кримінальної відповідальності завідомо невинного, яке об'єктивізується (виражається) у повідомленні про підозру у вчиненні нею злочину, є дією слідчого або прокурора (особи, котра наділена правами та обов'язкам, регламентованими кримінальним процесуальним законодавством), який порушує (не дотримується) встановлений кримі-

нальним процесуальним законодавством порядок кримінального провадження, що направлений на порушення завдань кримінального провадження, зазначених у ст. 2 КПК, а саме — діяльності (функціонування) органу державної влади (органу досудового слідства), що порушує права та законні інтереси особи і що є передумовою порушення права на справедливий суд. Крім того, такі дії можуть породжувати недовіру громадян до офіційних інститутів влади в Україні, у тому числі, й до судової гілки влади в Україні.

Суб'єктом злочину, складу якого передбачено ст. 372 КК, завжди є спеціальний суб'єкт (слідчий або прокурор), а потерпілим — будь-яка невинна (невинувата) особа, яка безпідставно притягнута до кримінальної відповідальності. Іншими словами, при притягненні до кримінальної відповідальності завідомо невинного шкоди зазнають соціальні зв'язки між людьми, насамперед, щодо конституційного принципу презумпції невинуватості особи, який закріплений у ст. 62 Конституції України, а також в інших нормативно-правових актах України, у тому числі у ст. 2 КК і статтях 2 та 17 КПК. При цьому такі дії також спрямовані проти авторитету державного органу, в якому працює службова особа. Зауважимо, що у доктрині кримінального права існує класифікація, відповідно до якої безпосередній об'єкт злочину поділяється на основний та додатковий.

Вважаємо, що у злочині, складу якого передбачено ст. 372 КК, наявний як основний, так і додатковий об'єкт злочину, оскільки безпосередньо у тексті диспозиції ст. 372 КК вказується на потерпілого у злочині, права і свободи якого, визначені Конституцією України та іншими законами, безпосередньо порушуються.

Аналіз наукових джерел і проведеного дослідження аспектів проблеми об'єкта злочину дає можливість припустити, що основним безпосереднім об'єктом злочину, передбаченого ст. 372 КК, є визначений законодавством (нормативно-правовими актами) порядок здійснення (виконання) повноважень слідчим та прокурором у кримінальному провадженні щодо виконання завдань кримінального провадження, у тому числі й дотримання прав, свобод та інтересів фізичних осіб, інтересів суспільства, держави, а також авторитет органів досудового слідства та прокуратури. Додатковим (обов'язковим) безпосереднім об'єктом досліджуваного злочину є права, свободи та інтереси особи, яку незаконно (безпідставно) притягнуто до кримінальної відповідальності.

Враховуючи проведений аналіз об'єкта злочину, передбаченого ст. 372 КК, можемо зробити такі висновки.

По-перше, найбільш обґрунтованим є розуміння об'єкта злочину як соціальних цінностей.

По-друге, родовим об'єктом злочинів проти правосуддя є передбачений законодавством порядок здійснення діяльності з відправлення правосуддя судом, а також діяльність інших державних органів та/або окремих осіб, які відповідно до закону сприяють здійсненню правосуддя.

По-третє, в межах родового об'єкта злочинів у сфері правосуддя слід виокремити такі видові об'єкти злочинів: 1) встановлений порядок здійснення діяльності органів досудового слідства, прокуратури, адвокатури; 2) встановлений порядок здійснення правосуддя судом; 3) встановлений порядок виконання судових рішень.

Видовим об'єктом злочинів проти встановленого порядку здійснення діяльності органів досудового слідства, прокуратури є передбачений законодавством порядок здійснення (виконання) повноважень особами, уповноваженими в межах компетенції розпочинати і здійснювати досудове розслідування, а також прокурором та адвокатом у кримінальному провадженні щодо виконання завдань кримінального провадження. Видовим об'єктом злочинів проти встановленого порядку здійснення правосуддя судом є передбачений законодавством порядок здійснення судом (суддею) функцій і повноважень зі здійснення правосуддя, а також авторитет судової гілки влади. Видовим об'єктом злочинів проти встановленого порядку виконання судових рішень запропоновано визнавати передбачений законодавством порядок здійснення (виконання) повноважень особами, уповноваженими в межах компетенції на виконання судових рішень.

Враховуючи зазначене, обґрунтованим убачається уточнення назви досліджуваного розділу особливої частини КК та викладення її у такій редакції: «Розділ XVIII. Злочини проти порядку здійснення правосуддя».

По-четверте, основним безпосереднім об'єктом злочину притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності є визначений законодавством (нормативно-правовими актами) порядок здійснення (виконання) повноважень слідчим та прокурором у кримінальному провадженні щодо виконання завдань кримінального провадження, у тому числі й дотримання прав, свобод та інтересів фізичних осіб, інтересів суспільства, держави, а також авторитет органів досудового слідства та прокуратури. При цьому обов'язковим додатковим безпосереднім об'єктом цього злочину є права, свободи та інтереси особи, яку незаконно (безпідставно) притягнуто до кримінальної відповідальності.

Список використаних джерел

1. *Шапченко С. Д.* Склад злочину як кримінально-правовий феномен: сутність та основні форми існування / С. Д. Шапченко // Вісник Академії адвокатури України. — 2009. — № 1 (14). — С. 240–243.
2. *Андрушко П. П.* Об'єкт кримінально-правової охорони, об'єкт злочину, об'єкт злочинного посягання та об'єкт злочинного впливу: основний зміст понять та їх співвідношення / П. П. Андрушко // Адвокат : загальнодержавний професійний журнал. — 2011. — № 11 (134). — С. 5–11.
3. *Андрушко П. П.* Об'єкт кримінально-правової охорони, об'єкт злочину, об'єкт злочинного посягання та об'єкт злочинного впливу: основний зміст понять та їх співвідношення / П. П. Андрушко // Адвокат : загальнодержавний професійний журнал. — 2011. — № 12 (135). — С. 3–10.
4. Кримінальне право України: Загальна частина : підруч. для студ. юрид. вузів і ф-тів. / за ред. П. С. Матишевського, П. П. Андрушка, С. Д. Шапченка / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. — К. : Юрінком Інтер, 1998. — 512 с.
5. *Матишевський П. С.* Кримінальне право України: Загальна частина : підруч. для студ. юрид. вузів і ф-тів. / П. С. Матишевський. — К. : А.С.К., 2001. — 352 с.
6. *Фесенко Є. В.* Цінності як об'єкт злочину / Є. В. Фесенко // Право України. — 1999. — № 6. — С. 75–78.
7. *Гавриш С. Б.* Кримінально-правова охорона довікля в Україні: проблеми теорії, застосування і розвитку кримінального законодавства / С. Б. Гавриш ; ВРУ ; Ін-т законодавства. — К., 2002. — 636 с.
8. *Борисов В. І.* Родовий об'єкт злочинів проти безпеки виробництва / В. І. Борисов // Вісник Академії правових наук України. — 1995. — № 3. — С. 148–149.
9. *Сташис В. В.* Непосредственный объект и его значение для квалификации преступлений / В. В. Сташис, Н. И. Панов // Проблемы правоведения. — 1989. — Вып. 50. — С. 83–91.
10. *Тацій В. Я.* Объект и предмет преступления в советском уголовном праве / В. Я. Тацій. — Харьков, 1988. — 196 с.
11. *Тацій В. Я.* Об'єкт і предмет злочину в кримінальному праві України : навч. посіб. / В. Я. Тацій. — Х. : УкрЮА, 1994. — 75 с.
12. Кримінальне право України. Загальна частина : підруч. / Ю. В. Александров, В. І. Антипов, М. В. Володько та ін. ; за ред. М. І. Мельника, В. А. Клименка. — 5-те вид., переробл. та допов. — К. : Атіка, 2009. — 408 с.
13. *Коржанський М. Й.* Предмет і об'єкт злочину : моногр. — Д. : Юрид. акад. Мін-ва внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2005. — 252 с.
14. Кримінальне право України: Загальна частина : підруч. / М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов та ін. ; за ред. : В. В. Сташиса, В. Я. Тація ; МОНУ ; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. — 4-те вид., переробл. і допов. — Х. : Право, 2010. — 456 с.
15. Кримінальне право України. Загальна частина : підруч. / за ред. А. С. Беніцького, В. С. Гуславського, О. О. Дудорова, Б. Г. Розовського. — К. : Істина, 2011. — 1121 с.
16. Кримінальне право України: Загальна частина : підруч. / О. М. Алієва, Л. К. Гаврильченко, Т. О. Гончар та ін. ; за заг. ред. Є. Л. Стрельцова. — 4-е вид., переробл. і допов. — Х. : Одісей, 2009. — 328 с.

17. *Лихова С. Я.* Злочини у сфері реалізації громадянських, політичних та соціальних прав і свобод людини і громадянина (розділ V Особливої частини КК України) : моногр. / С. Я. Лихова. — К. : Вид.-поліграф. центр «Київ. ун-т», 2006. — 573 с.
18. *Готін О. М.* Кримінальна відповідальність за випуск або реалізацію недоброякісної продукції в умовах ринкової економіки (проблеми теорії та практики) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / О. М. Готін ; КНУТШ. — К., 2004. — 21 с.
19. *Пионтковский А. А.* Уголовное право РСФСР. Часть Общая / А. А. Пионтковский. — М., 1924. — 235 с.
20. *Дурманов Н. Д.* Понятие преступления / Н. Д. Дурманов. — М. ; Л. : Изд-во АН СССР, 1948. — 311 с.
21. *Трайнин А. Н.* Общее учение о составе преступления / А. Н. Трайнин. — М. : Гос. изд-во юрид. лит., 1957. — 363 с.
22. *Андрушко П. П.* Злочини у сфері службової діяльності: кримінально-правова характеристика : навч. посіб. / П. П. Андрушко, А. А. Стрижевська. — К. : Юрисконсульт, 2006. — 342 с.
23. *Андрушко П. П.* Злочини проти виборчих прав громадян та їх права брати участь у референдумі: кримінально-правова характеристика : моногр. / П. П. Андрушко. — К. : КНТ, 2007. — 328 с.
24. *Андрушко П. П.* Проблемні питання кваліфікації постановлення суддею (судьями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови // Адвокат. — 2014. — № 4. — С. 13–23.
25. *Андрушко П. П.* Проблемні питання кваліфікації постановлення суддею (судьями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови // Адвокат. — 2014. — № 5. — С. 5–15.
26. *Андрушко П. П.* Доктринальне і правозастосовне тлумачення норми, сформульованої у ст. 375 КК України // Юридична Україна. — 2015. — № 7–8. — С. 86–120.
27. *Андрушко П. П.* Особливості кримінально-правової кваліфікації притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності: теоретичні орієнтири та правозастосовна практика // Юридична Україна. — 2015. — № 10–12. — С. 176–242.
28. *Андрушко П. П.* Особливості кримінально-правової кваліфікації притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності: теоретичні орієнтири та правозастосовна практика (частина друга) // Юридична Україна. — 2016. — № 1–2. — С. 49–113.
29. *Бажанов М. І.* Злочини проти правосуддя: конспект лекцій / М. І. Бажанов. — Х. : Нац. юрид. акад. України, 1996. — 29 с.
30. Злочини проти правосуддя : навч. посіб. за заг. ред. проф. В. І. Борисова, проф. В. І. Тютюгіна. — Х. : Нац. юрид. акад. України, 2011. — 155 с.
31. *Кузнецов В. В.* Кримінальна відповідальність за притягнення як обвинуваченого завідомо невинної особи : моногр. / В. В. Кузнецов, М. В. Сийплові / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В. І. Шакуна : передм. Г. О. Усатого. — Ужгород : ЗакДУ, 2011.
32. *Заліско О. М.* Правосуддя в Україні як об'єкт кримінально-правової охорони : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / О. М. Заліско. — К., 2015. — 236 с.

33. *Квасневська Н. Д.* Відповідальність за постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови в Україні (кримінально-правове та кримінологічне дослідження) : автореф. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / Н. Д. Квасневська. — К., 2009. — 20 с.
34. *Лемешко О. М.* Притягнення суддів до кримінальної відповідальності: окремі проблеми / О. М. Лемешко, О. М. Овчаренко // Вісник Верховного Суду України. — 2010. — № 7. — С. 33–38.
35. *Мельник Р. І.* Відмежування завідомо незаконних затримання, арешту й тримання під вартою від суміжних складів злочинів та дисциплінарного проступку / Р. І. Мельник // Вісник Луганської академії внутрішніх справ МВС. — Луганськ : РВВ ЛАВС, 2005. — Вип. 2. — С. 230–235.
36. *Навроцький В. О.* Злочини проти правосуддя : текст лекції для студ. юрид. ф-ту / В. О. Навроцький. — Л. : Вид. ЛДУ, 1997. — 48 с.
37. *Тютюгін В. І.* Кримінальна відповідальність за погрозу або насильство щодо судді, народного засідателя чи присяжного (коментар до ст. 377 КК України) / В. І. Тютюгін, Ю. В. Гродецький // Проблеми законності. — 2010. — Вип. 112. — С. 99–110.
38. *Фесенко Є. В.* Злочини проти правосуддя / Є. В. Фесенко // Кримінальне право України: Особлива частина : підруч. для студ. юрид. вузів і ф-тів. / Г. В. Андусів, П. П. Андрушко, С. Я. Лихова та ін. ; за ред. П. С. Матишевського та ін. — К., 1999. — С. 591–637.
39. *Хавронюк М. І.* Стаття 376 Кримінального кодексу України: здобуток чи прорахунок? / М. І. Хавронюк // Вісник Верховного Суду України. — 2009. — № 10. — С. 6–13.
40. *Шепітько М. В.* Родовий та видовий об'єкт злочину «завідомо неправдиве показання» (ст. 384 КК України) / М. В. Шепітько // Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. праць. — Х. : Право, 2010. — Вип. 20. — С. 248–259.
41. *Бігун В. С.* Правосуддя як мета та мета як правосуддя (до питання про філософію правосуддя) // Держава і право. Серія «Юридичні і політичні науки». — 2010. — Вип. 46. — С. 13.
42. *Маляренко В. Т.* Правосуддя // Юридична енциклопедія. — К., 2003. — Т. 5. — С. 50.
43. *Навроцький В. О.* Кримінальне право України. Особлива частина : курс лекцій. — К. : КОО, 2000. — С. 528.
44. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / відп. ред. С. С. Яценко. — 4-те вид., переробл. та допов. — К. : А.С.К., 2005. — 848 с.
45. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. — 9-те вид., переробл. та допов. — К. : Юрид. думка, 2012. — 1316 с.
46. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. — 5-те вид., допов. — Х. : Право, 2013. — Т. 2 : Особлива частина / Баулін Ю. В., Борисов В. І., Тютюгін В. І. та ін. — 1040 с.
47. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України : у 2 т. / за ред. П. П. Андрушка, В. Г. Гончаренка, Є. В. Фесенка. — 3-є вид., переробл. та допов. — К. : Правова єдність, 2009. — Т. 2. — 624 с.

Кравченко С. І. Особливості визначення об'єкта злочину, складу якого передбачені статтею 372 Кримінального кодексу України

Анотація. Статтю присвячено особливостям визначення родового об'єкта злочинів проти правосуддя. Проаналізовано окремі положення нового законодавства. Висловлено авторську позицію щодо безпосереднього об'єкта злочинів, передбачених ст. 372 КК.

Ключові слова: кримінальне право, злочини проти правосуддя, об'єкт кримінально-правової охорони, об'єкт злочину, видовий об'єкт злочинів.

Кравченко С. И. Особенности определения объекта преступления, составы которого предусмотрены статьей 372 Уголовного кодекса Украины

Аннотация. Статья посвящена особенностям родового объекта преступлений против правосудия. Проанализированы отдельные положения нового законодательства. Высказана позиция автора относительно непосредственного объекта преступлений, предусмотренных ст. 372 УК.

Ключевые слова: уголовное право, преступления против правосудия, объект уголовно-правовой охраны, объект преступления, видовой объект преступлений.

Kravchenko S. I. Peculiarities of Determination of Object of Crime, Whose Components are Foreseen by Article 372 of Criminal Code of Ukraine

Summary. The article is devoted to the peculiarities of defining a generic object of crimes against justice. It is analyzed separate provisions of new legislation. It is expressed the author's position as for direct object of crimes under Article 372 of the Criminal Code.

The author considers that the most justified is the comprehension of crime object as social values. Herewith, generic object of crimes against justice is the legislatively foreseen order of performing activity on justice administering by a court, as well as activity of other public authorities and/or separate individuals, who, according to law, promote justice administering.

The author also remarks that within generic object of crimes in justice sphere following specific objects of crimes should be underlined: 1) established order of performing the activity of pre-trial investigation bodies, prosecutor's office, advocacy; 2) established order of justice administering by court; 3) established order of judgements enforcement.

The generic object of crimes against the established order of performing activity of pre-trial investigation bodies and prosecutor's office is represented by legislatively foreseen order of performing (execution) authority by individuals authorized within the competence to begin and to hold pre-trial investigation, as well as by a prosecutor and advocate in criminal proceedings as for performing tasks of criminal proceedings. The generic object of crimes against the established order of justice administering by a court is represented by legislatively foreseen order of performing functions and authority as for justice administering by court (judge), as well as the authority of the judicial branch of power. The generic object of crimes against the established order of judgements enforcement is proposed to be acknowledged as legislatively foreseen order of performing

---

(execution) authority by individuals authorized within the competence to enforce judgements.

Besides, the author justifies the necessity to clarify names of chapter Chapter XVIII of the Special Part of the Criminal Code and presenting it as follows: «Chapter XVIII. Criminal Offences against Order of Justice Administering».

The author considers that the main direct object of crime on bringing knowingly innocent individual to criminal liability is represented by legislatively (by normative and legal acts) determined order of performing (execution) authority by investigator and prosecutor in criminal proceedings on performing tasks of criminal proceedings, including observance of rights, freedoms and interests of individuals, interests of society, state, as well as the authority of pre-trial investigation bodies and prosecutor's office. Herewith, rights, freedoms and interests of an individual, who was brought illegally (without reason) to criminal liability, is the obligatory direct object of this crime.

Key words: criminal law, crimes against justice, object of a criminal protection, object of a crime, specific object.